

Ilona Dulisz

Sprawozdanie z konferencji "Wpływ specyfiki regionu na problematykę wychowania muzycznego w szkole"

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 2, 333-336

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ilona Dulisz

**Sprawozdanie z konferencji
„Wpływ specyfiki regionu
na problematykę wychowania muzycznego w szkole”**

5 i 6 listopada 1997 r. odbyła się w Olsztynie ogólnopolska konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Wychowania Muzycznego — Zakład Przedmiotów Teoretyczno-Metodycznych olsztyńskiej WSP. Tematem konferencji był „Wpływ specyfiki regionu na problematykę wychowania muzycznego w szkole”. Obrady toczyły się w siedzibie Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. W konferencji udział wzięli naukowcy z ośrodków uniwersyteckich (UMCS w Lublinie, Uniwersytet Łódzki), uczelni pedagogicznych (WSP Bydgoszcz i Olsztyn) oraz ośrodków metodycznych (WOM w Pile, Radomiu i Siedlcach).

Konferencję otworzył Rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie prof. dr hab. A. Staniszewski, który podkreślił znaczenie tematyki regionalnej w kształtowaniu tożsamości społeczeństwa; zwrócił też uwagę na konieczność zintegrowania badań naukowych dotyczących Warmii i Mazur. Obradom przewodniczyli prof. dr hab. Tadeusz Filipkowski (WSP Olsztyn) oraz prof. dr Lucjan Cieślak (Uniwersytet Łódzki).

W programie konferencji znalazło się trzynaście referatów, które tematycznie podzielone zostały na dwie grupy: „Miejsce kultury we współczesnej edukacji” i „Wykorzystanie treści regionalnych w szkole”. Tematykę wystąpień zdominował nurt metodyczny.

Jako pierwszy głos zabrał dr Ryszard Popowski (WSP Olsztyn). Mówił na temat: „Kultura regionalna a zagadnienia wychowania muzycznego, wprowadzenie w problematykę”. Kulturę regionalną jako dobro samoistne należy, zdaniem dr. Popowskiego, rozpatrywać w kontekście całego regionu, a nie w sposób wyizolowany. Regionalizacja nie może być utożsamiana wyłącznie z kulturą ludową. Podkreślił aktualność tematu konferencji z uwagi na potrzebę budowania nowej świadomości metodycznej, a jednocześnie możliwość wdrożenia regionalizacji do programu szkolnego we wszystkich aspektach nauczania.

Do elementów narodowych odwoływała się mgr Elżbieta Kaszewska (WSP Bydgoszcz) w referacie „Kultura narodowa inspiracją wychowania muzycznego”. Jak stwierdziła autorka, kształtowanie historycznej świadomości narodu nie może odbywać się bez udziału kultury ludowej.

Rozwój rodzimej kultury muzycznej i jej wpływ na społeczeństwo był przedmiotem rozważań mgr Jolanty Kowalczyk (WOM Siedlce) zawartych w referacie „Czynniki wpływające na kształtowanie kultury muzycznej uczniów — tradycje i współczesność”. Prelegentka podkreśliła, że kształcenie muzyczne jest istotnym elementem wychowania estetycznego.

O oddziaływaniu kultury ludowej na rozwój osobowości człowieka i wartości, jaką może ona stanowić, mówiła mgr Joanna Siemiątkowska (WOM Radom) w referacie „Wpływ kultury ludowej na kształtowanie osobowości współczesnego pokolenia Polaków”. Bazą materiałową tych rozważań były badania przeprowadzone na terenie Zwolenia i okolic (woj. radomskie), gdzie tradycje ludowe kultywowane są do dzisiaj.

Kolejny referat, pt. „Regionalizacja nauczania muzyki w klasach I—III”, wygłosił dr Krzysztof D. Szatravski (WSP Olsztyn). Muzyka regionalna i związane z nią elementy folklorystyczne, dobrane pod kątem zainteresowań i możliwości dziecka, powinny być stałym elementem nauczania, wykrzyszywanych także w integracji międzyprzedmiotowej — twierdził referent.

W dyskusji prof. Filipkowski zauważył, że folklor w swej tradycyjnej postaci zmienia się, aczkolwiek wolniej niż muzyka artystyczna. Konieczność zachowania tradycji i przekazania ich następnym pokoleniom uznał za szczególnie ważne w dobie jednoczenia Europy. Przypomniano także, iż problematyka konferencji odnosi się do kultury w ujęciu globalnym, w którym kultura ludowa, ta odległa i ta bardziej bliska, to tylko jeden z jej elementów. Należy mieć także świadomość ogromnej różnorodności kulturowej naszego regionu.

Inną kwestią poruszaną w rozmowach był problem wartości i postawy estetycznej w odniesieniu do kultury ludowej, a zwłaszcza muzyki. Zdaniem dr. Popowskiego wartości estetyczne nie mogą być kryterium wyboru treści w nauczaniu muzyki. Z tezą tą nie zgodził się dr Andrzej Białkowski (UMCS Lublin), gdyż, jak stwierdził, podstawą procesów edukacyjnych jest dokonywanie wyborów w sferze wartości. Uniwersalne kryteria wartościujące muszą być obecne, niezależnie czy ocenie poddana jest muzyka artystyczna, czy regionalna. Według dr. Popowskiego muzykę regionalną należy wartościować inaczej, w kryteriach funkcji społecznych, niekoniecznie czysto estetycznych.

W drugiej części obrad autorzy referatów odnosili się w przeprowadzonych badaniach do konkretnych regionów.

Dr Maria Mikolon (WSP Olsztyn) w referacie „Charakterystyka studentów wychowania muzycznego z uwzględnieniem aspektów regionalnych” przedstawiła profil statystycznego studenta tego kierunku w olsztyńskiej WSP oraz najważniejsze różnice między studentami innych ośrodków (UMCS Lublin, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski, WSP Zielona Góra, WSP Częstochowa). Przedmiotem prowadzonych analiz były wybory zawodowe studentów. Autorka referatu wysunęła wniosek o regionalnym zróżnicowaniu wyników badań.

Mgr Mirosław Grusiewicz (UMCS Lublin) w wystąpieniu zatytułowanym „Samocena przygotowania zawodowego nauczycieli muzyki” zaprezentował wyniki badań, dotyczących przygotowania merytorycznego nauczycieli oraz czynników kierunkowych (motywacje, postawy prozawodowe). Badania przeprowadzone w województwach lubelskim i chełmskim, odmiennych pod względem wielkości, struktury demograficznej oraz dostępu do instytucji kulturalnych i oświatowych, nie wykazały jednak różnic w przygotowaniu zawodowym nauczycieli.

Referat mgr. Eugeniusza Wachowiaka (WOM Piła) „Wpływ odmienności kulturowo-społecznych na poziom wychowania muzycznego w woj. piłskim” prowadził do refleksji, że warunki finansowe zdecydowanie oddziałują na

poziom nauczania. Od zasobności gmin, których zadaniem jest finansowanie szkół, zależy baza dydaktyczna, a w konsekwencji lepsze metody i formy pracy z młodzieżą, wyższy stopień realizacji programu nauczania.

W dyskusji, kończącej obrady pierwszego dnia sesji, zwrócono uwagę na brak odpowiednio wykształconej kadry na prowincji oraz na konieczność modyfikacji programów nauczania i zasad kształcenia nauczycieli wychowania muzycznego.

W referacie prof. dr hab. Marii Przychodzińskiej i dr. Andrzeja Białkowskiego (UMCS Lublin) „Analiza percepcji i estetycznych przeżyć muzycznych uczniów klas IV—VIII ogólnokształcących szkół podstawowych” przedstawione zostały metodologiczne podstawy i instrumenty badań dotyczących percepcji i przeżyć estetycznych oraz wyniki ich analiz. Badania objęte zostały programem Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W wystąpieniu dr Anny Pikały i mgr Jolanty Pałki (Uniwersytet Łódzki) „Trudności i niepowodzenia w pracy z zespołami muzykującymi na zajęciach pozalekcyjnych na przykładzie wybranych szkół podstawowych i średnich z terenu Łodzi” zostały zasygnalizowane problemy organizacyjno-wychowawcze i metodyczne, z jakimi borykają się łódzcy nauczyciele prowadzący nieliczne dzisiaj zespoły muzyczne na zajęciach pozalekcyjnych.

O nowych formach przekazu muzyki i wprowadzania dzieci w świat „wielkiej muzyki” mówiła mgr Mirosława Gawrylkiewicz. Jej referat „Umuzycznienie dzieci klas I—III w ramach koncertów organizowanych przez Filharmonię Pomorską w Bydgoszczy” określił działalność środowisk muzycznych w Bydgoszczy i ich rolę w upowszechnianiu kultury muzycznej wśród dzieci i młodzieży.

Mgr Bożenna Koper (WSP Olsztyn) w wystąpieniu „Realizacja treści regionalnych na lekcjach przedmiotu »muzyka« w olsztyńskich szkołach podstawowych” przedstawiła wyniki analiz programu nauczania muzyki w klasach IV—VIII w aspekcie jego odniesień regionalnych. Aktorka omówiła także kryteria wyboru treści regionalnych, wprowadzanych na lekcjach muzyki.

Olsztyńskich szkół podstawowych dotyczył referat dr Zenony Rondomańskiej (WSP Olsztyn) „Hymn szkoły jako wyraz tradycji regionalnych”. Przedmiotem rozważań była pieśń, która powstała na użytek szkoły, a wykonywana jest przez uczniów z okazji uroczystości szkolnych. Autorka rozpatrywała pieśń jako nośnik treści regionalnych, który łączy przeszłość z teraźniejszością.

W programie konferencji znalazło się także wystąpienie studentki V roku wychowania muzycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie — Joanny Łukaszuk nt. „Kultura muzyczna mniejszości białoruskiej a zadania nauczyciela”. Było to sprawozdanie z badań nad kulturą pogranicza. Wynika z nich, że mniejszości etniczne powinny mieć możliwość poznania i kultywowania rodzimych tradycji i zwyczajów.

W dyskusji kończącej dwudniowe obrady poruszono problem przemian w kulturze muzycznej. Uczestnicy konferencji zgodzili się, że punktem wyjścia w tworzeniu tego programu powinny być wartości kultury wysokiej, aczkolwiek możliwe są odniesienia do zjawisk muzyki popularnej, co do których można mieć pewność, że są one wartościami trwałymi. Krytyce poddano obowiązujące podręczniki do przedmiotu muzyka.

Prof. L. Cieślak, podsumowując obrady, za ważne uznał wprowadzenie do

programu szkolnego wartości kulturowych z danego regionu oraz poszukiwanie nowych metod kształcenia nauczycieli. Stwierdził, że sesję można uznać za udaną i wyraził nadzieję na kontynuację problematyki przez inne ośrodki.

Jak zapowiedzieli organizatorzy, materiały z konferencji ukazały się drukiem.